

L'altra ciutat de Maria Aurèlia Capmany

Magí Sunyer, deixeble i amic de Capmany i Vidal Alcover quan eren professors a la Universitat de Tarragona, mostra l'empremta que van deixar a la ciutat

que la visita del Vidal i la Capmany al Mas va contribuir, si més no, a fer-los prendre una decisió d'importància, no solament per a ells, ans per a la comarca: muntar-se un pis a Tarragona i, pel que fa al Jaume, incorporar-se a la ciutat i a l'elemental vida universitària que la ciutat estrenava. Vist el que això ha significat per a la, fins aleshores, neulida vida cultural tarragonina, si els caragols, per compte de caragols, haguessin estat llagostins, i el vi del Sindicat de la Selva, Chateau-qualsevol-cosa, i això, cada setmana a partir d'aquella data fins avui, la comarca encara hi hauria seguit fent un bon negoci." L'afectuosa hipèrbole proporciona la mesura de l'entusiasme d'un home tan mesurat com Baixeras.

En efecte, a partir de la seva instal·lació a la ciutat a principis dels anys setanta, tots dos van actuar com a catalitzadors de la vida cultural tarragonina, primer des d'un pis del carrer de Pin i Soler, després des d'un altre del carrer de les Coques, davant mateix de la catedral, lluminós i parat amb un gust exquisit. Baixeras parla de *comarca* i, en efecte, sovint visitaven les poblacions del Camp i voltants en un moment d'inquietud política i cultural convidats a tota mena d'actes, sobretot conferències –a la Maria Aurèlia li corresponia quasi sempre parlar de la dona–. A Tarragona ciutat, el principal focus cultural

del final del franquisme i de la transició va ser la llibreria de la Rambla, i allí coincidien amb escriptors com el benissetà Artur Bladé Desumvila que, tornat de l'exili, s'havia instal·lat a la ciutat. Van reforçar l'amistat amb persones influents a la població, algunes que connectaven amb la legalitat republicana, com els Lloret i els Mallo, altres actius culturalment i política, com els Baixeras i els Pujol-Malé. Per cada una de les cases esmentades va passar una multitud de joves escriptors i artistes de tota mena, alguns

Maria Aurèlia Capmany era barcelonina i s'hi sentia. Va néixer a la Rambla i, després d'un periple per l'Eixample –carrer de Balmes, carrer de Mallorca–, va experimentar la satisfacció de poder tornar a l'interior de les muralles –unes muralles ja pretèrites– quan va anar a viure –molt poc temps– i morir a la plaça Reial. Els càrrecs que en els últims anys de vida va exercir a l'Ajuntament de la ciutat, sobretot el de regidora de Cultura, representaven la culminació pública de la seva estimació per Barcelona. De nació, catalana, per ciutat, barcelonina, més enllà de viatges i estiuueigs com l'anyal a la Mallorca de Jaume Vidal, va establir unes connexions particulars amb tres ciutats: el París dels anys cinquanta, la Badalona on va treballar i sobre la qual va escriure una novel·la, *Betúlia*, i Tarragona.

Els primers contactes de la Maria Aurèlia amb el Camp de Tarragona, episòdics, es van produir a principis dels anys cinquanta: una excursió escolar que va servir d'inspiració per a la novel·la *L'altra ciutat* i una conferència al Centre de Lectura de Reus, a la qual es refereix amb detall Xavier Amorós en les seves memòries. D'una o altra manera, s'hi va continuar relacionant a través de tarragonins i reusencs que s'introduïen en el món teatral barceloní, com Fèlix Ferrer, o de nous requeriments en forma de conferència, aquesta a l'escola Pax de Tarragona el 1966, que degué propiciar un contacte més continuat amb un grup de persones que formaven part de l'oposició al règim franquista.

Josep Anton Baixeras va narrar amb emoció la compareixença de Maria Aurèlia Capmany, per primera vegada acompanyada de Jaume Vidal en aquestes terres, a un sopar de conill amb caragols del Mas dels Casaments, al terme de la Selva del Camp, en una clandestinitat controlada, perquè prèviament l'amfitrió, Gabriel Xammar, s'havia encarregat de subornar la parella de

la Guàrdia Civil que feia la ronda amb un bon berenar: "D'entre els invitats, dos personatges hi feien especialment honor, i ens honoraven: la Maria Aurèlia Capmany i el Jaume Vidal Alcover. No sé qui dels altres comensals havia fet córrer que *allò* podia molt bé ser que es tractés d'un autèntic viatge de nuvis. De fet, cap dels dos personatges suava esmentats en tota la nit no va fer res per desmentir-ho."

Des del record, Baixeras considera que el convit va tenir unes conseqüències de llarga transcendència: "Molt més tard hem sabut

Una ruta mostra des del 2005 els espais de Tarragona relacionats amb la vida i l'obra de Maria Aurèlia Capmany, que hi va viure / ROSA BONCOMPTE

Q

Que la Universitat Rovira i Virgili custodiï els seus papers representa una mínima compensació pels beneficis que va aportar una dona valenta que va deixar una petjada profunda

Dossier

Acollia a casa seva joves escriptors

quan encara no havien escrit res, d'altres ja amb obra en curs, començant per l'historiador i llavors poeta Pere Anguera i per Marcel Pey, artista *underground*, i continuant per Montserrat Palau, Joan Cavallé, Josep Bargalló, Josep Lluís Savall, des que eren estudiants, i un llarg etcètera que inclou qui signa aquest article i molts altres a qui demano disculpes per no anomenar-los. Els barcelonins –Josep Anton Codina, per exemple– i mallorquins –Gabriel Oliver, Josep Maria Llopart– que ocasionalment o de manera més persistent compareixien acabaven de vivificar l'ambient. Allí es van gestar revistes i col·leccions de llibres i es van preparar tota mena d'actuacions literàries. Quan Antoni Torrell i Joaquim Martín van obrir el bar Poetes, a dues passes del carrer de les Coques, es va convertir en oficina nocturna de conspiracions i festes. Les fotografies d'ells dos felços davant la desfilada de disfresses dels carnivals del local ho testimonien.

La Maria Aurèlia acostumava a passar una part de la setmana a Tarragona, fins que va ocupar el càrrec de regidora de

Li agradava cuinar uns plats magnífics

Cultura de l'Ajuntament barceloní, que la va absorbir. A partir de llavors, tal com ella mateixa explica als dos llibres de memòries, les visites, més escasses, tenien caràcter de relaxació, d'una descompressió que l'ajudava a distanciar-se temporalment de les misèries i les tensions de la vida política. Li agradava anar a comprar a les botigues del barri vell: s'hi movia com el peix a l'aigua, era molt popular entre botiguers i compradors; li agradava

cuinar i que es valoressin els plats que preparava, que eren magnífics. La ciutat li deu un esbojarrat pregó de festa major en què s'ho va fer venir bé per investir feminista Santa Tecla, la patrona.

La Tarragona que va viure Maria Aurèlia Capmany tenia poca relació amb la ciutat levítica i oficial –que continuava existint, en una altra dimensió– de la postguerra que servia de teló de fons a les vivències i els records de la protagonista de *L'altra ciutat*. Hi va ser feliç entre els embats de tota mena que la Fortuna reparteix en la vida dels humans. Hi va ser estimada, admirada i temuda –perquè a molta gent la Maria Aurèlia li feia por, no debades era una dona que fumava, argumentava i no callava–. Que la Universitat Rovira i Virgili –per voluntat seva però gràcies a la generositat de les seves nebores, que tenien la prerrogativa de disposar-ne sense límits– custodii els seus papers i els seus llibres representa una mínima compensació pels beneficis que a aquestes terres va aportar una dona valenta que va deixar una petjada profunda en aquells que la van conèixer. *

129623-117909T

LA PASSIÓ DE CERVERA

PAERIA DE CERVERA

CONSELL COMARCAL DE LA SEGARRA

ara lleida

LA PASSIÓ DE CERVERA TEMPORADA 2018

18, 24 I 30 DE MARÇ I 8, 15 I 21 D'ABRIL

Diputació de Lleida Patronat de Turisme

Generalitat de Catalunya Departament de Cultura

iei 75 anys INSTITUT D'ESTUDIS IERDENCOS

Obra Social "la Caixa"

VENDA D'ENTRADES

Venda d'entrades a www.lapassiodecervera.com
+ INFORMACIÓ AL TELÈFON 608 781 012 (DE 17 A 21 HORES)